

4. Заключительный доклад. Пятая Международная конференция по образованию взрослых, Гамбург, Германия, 14–18 июля 1997 г. – Париж : ЮНЕСКО, 1997.
5. Belle La T. G. Formal, Non-formal and Informal Education, International Review of Education / T. G. Belle La. – 1982. – Vol. 28, № 2. – P. 159–175.
6. Knowles M. S. The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy / M. S. Knowles. – N.Y. : Association Press, 1980. – 400 p.

РЕЗЮМЕ

Я. Н. Глива. Источники становления неформального образования взрослых в Германии.

В статье определено и изучено особенности становления неформального образования взрослых в Германии. Проанализированы нормативно-правовые документы, в частности отчеты Международных конференций об образовании взрослых в Германии. Дана краткая характеристика основных этапов становления неформального образования взрослых в Германии.

Ключевые слова: неформальное образование, образование взрослых, образование в течение жизни.

SUMMARY

Y. Glyva. The formation of the adults' nonformal education in Germany.

The main features of formation of the adults' nonformal education in Germany is defined and studied in the article. The standard and legal documents, in particular reports of the International conferences on adults' education in Germany are analysed. The short outline of the main stages of formation of the adults' nonformal education in Germany is made in the article.

Key words: nonformal education, adults' education, life-long education.

УДК 371.314.6(73)«20»(045)

А. К. Куліченко

Класичний приватний університет

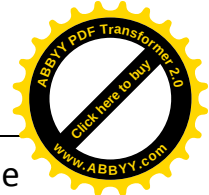
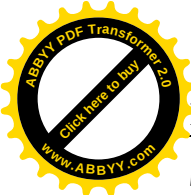
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ: 30-ті РОКИ ХХ СТ. – КІНЕЦЬ 50-х РОКІВ ХХ СТ.

У статті зосереджено увагу на методі проектів у Сполучених Штатах Америки з 30-х років ХХ ст. і до кінця 50-х років ХХ ст. Описано експериментальні школи того часу, у навчально-виховному процесі яких присутні компоненти проектної методики. Наведено переклад листа В. Кілпатрика до А. Флекснера, де американський учений пояснює різницю між поняттям «метод проектів» та власною педагогічною концепцією.

Ключові слова: американська педагогіка, навчання, проект, метод проектів, експериментальні школи, Долтон-план, Віннетка-план, епістолярна спадщина, критика.

Постановка проблеми. Відомо, що 30-ті роки ХХ ст. – кінець 50-х років ХХ ст. були нелегкими як для світової, так і для американської педагогіки. Це пов'язано з багатьма соціально-історичними чинниками, зокрема з двома масштабними світовими війнами, численними етнічними сутичками, економічною кризою – Великою депресією, зміною людських світоглядів, умонастроїв, суспільного ладу.

На той час для американської просвітницької еліти наріжним каменем став Вільям Герд Кілпатрик (1871–1965). Після оприлюднення розвідки про

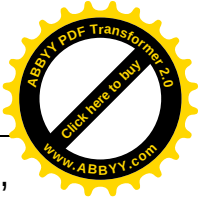
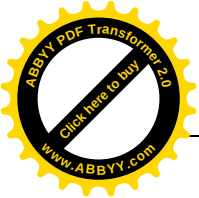
метод проектів у свідомості більшості науковців-освітян була швидше негативна рецепція про діяльність учня Дж. Дьюї. Проте, незважаючи на таке сприйняття педагогічної концепції, спостерігалася значна поява шкіл нового типу, де й застосовували педагогічні напрацювання В. Кілпатрика. Американські жителі більше не хотіли бути бранцями старої системи освіти, яка виховувала покірних слуг країни, їм було потрібне достойне життя в новому демократичному суспільстві, механізм досягнення якої й запропонував В. Кілпатрик у своїй педагогічній концепції.

Аналіз актуальних досліджень. Питання розвитку методу проектів у США після оприлюднення праць В. Г. Кілпатрика неодноразово було об'єктом науково-педагогічних розвідок і дискусій (Л. Вокс, Л. Гончаров, О. Джурицький, Дж. Дьюї, М. Кнолл, Е. Коллінгз, Е. Паркхерст, О. Пеньковських та ін.). Утім специфіка поширення і трансформації методу проектів у Північній Америці з 30-х і до кінця 50-х років ХХ ст., яку запропонували дослідники, усе ще потребує комплексного аналізу.

Мета статті – висвітлити особливості використання методу проектів, його модифікації в період з 30-х і до кінця 50-х років ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. Протягом 30-х років ХХ ст. метод проектів у викладанні продовжує діставати значного розвитку як прояв нової педагогіки. Праця американського педагога В. Г. Кілпатрика «Основи методу» (1925) підсумувала попередній його досвід під назвою «Метод проектів» (1918). Водночас вона викликала гострі дискусії з боку тогочасної інтелектуальної еліти США, зокрема Дж. Дьюї, та протягом першої половини ХХ ст. сприяла появі нових експериментальних шкіл.

Як уважав В. Кілпатрик, проекти, або життєві задачі, повинні виникати завдяки внутрішньому інтересу учнів, які самі оцінюють результат їх виконання. Якщо у школі старого типу учень тільки виконував роботу, то за новою педагогікою він міг обирати вид проекту, намітити план і навіть зробити висновки. Роль учителя у системі викладання за методом проектів мала на меті організувати умови для праці, тому в учнів були великі можливості для прояву власної активності [8, 330]. Це ніщо інше як педоцентризм. Хоча Дж. Дьюї й говорив, що у нього ніколи не було кращого учня та послідовника за В. Кілпатрика, однак напруга між двома педагогами спостерігалася завжди. Річ у тім, що Дж. Дьюї намагався пропагувати педоцентризм й працювати у цьому напрямі, але результати наукових досліджень В. Кілпатрика були цінними і завершеними. Дж. Дьюї бачив це й, відчуваючи, що його позиції як наукового авторитета слабнуть, намагався піддавати праці свого учня жорсткій і часом невиправданій критиці.

Одним із захисників методу проектів був Е. Коллінгз (1887–1970), аспірант, послідовник В. Кілпатрика, згодом професор Оклахомського університету. Він відображав ідеї методу проектів у таких працях, як: «Досвід роботи американської школи за методом проектів» (1923), «Метод проектів у елементарній школі» (1928), «Прогресивне навчання у середній школі» (1931). Е. Коллінгз не тільки формулював педагогічні ідеї, він їх мужньо обстоював попри те, що на початку просвітницької кар'єри не мав успіху в аспекті наукових доробків.

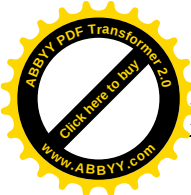
Чотирирічний досвід роботи в одній із сільських шкіл, де Е. Коллінгз писав свою дисертацію, став у пригоді під час теоретичних розробок педагогічних питань [1, 226]. Учні повинні були самі спроектувати те, чим мали займатися. Особлива увага приділялася вибору діяльності, за допомогою якого учні набували знань. Вихованці самі обирали те, що потім повинно стати змістом навчальної роботи, учитель лише допомагав їм під час виконання задумів [2, 327]. Навчання ніколи не було одноосібним і відокремленим. Програма – це комплекс організованих дослідів, що пов'язані між собою, адже все вивчене в одному роді дослідів має стати основою для наступної серії дослідів [4, 70]. Наведемо кілька прикладів проектів, які Е. Коллінгз пропонував учням сільської школи: «Як збирати дикі каштани», «Як місіс МакДональд вирощує мальву», «Як роблять пшеничну муку» тощо [4, 75–76]. У праці «Досвід роботи американської школи за методом проектів» Е. Коллінгз ретельно описав використання згаданого методу і підбив підсумки порівняльного аналізу результатів експериментальних і контрольних шкіл. Наведені результати свідчать про те, що майже за всіма параметрами (успіхи учнів, їх ставлення до школи й освіти, поведінка за межами школи, ставлення батьків до школи, життя суспільства, що вирувало навколо школи) експериментальні школи мають кращі показники, ніж контрольні [6, 311].

Наслідуючи В. Кілпатрика, Е. Коллінгз поділив учнівську діяльність на 4 види, тим самим виокремивши риси цілеспрямованої поведінки [7, 197]:

- *дослідницько-екскурсійна діяльність (Excursion Activity)*, що має на меті ознайомитися з явищами за межами школи. Наприклад, як люди подорожують до Єгипту, як виникає лід тощо;

- *словесна діяльність (Story Activity)*, що має на меті усно передавати певні повідомлення. Наприклад, заспівати різдвяних пісень, переказати казку, зіграти роль у спектаклі та ін;

- *будівнича діяльність (Construction Activity)*, що має на меті зробити певну річ. Наприклад, змайструвати стілець, спекти пиріг, зшити сукню тощо;

- *ігрова діяльність (Play Activity)*, що має на меті активну діяльність, під час якої учень відпочиває. Наприклад, футбол, волейбол, гра у колобка, дискусії та ін.

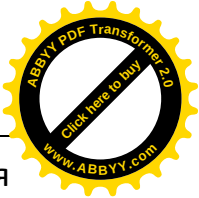
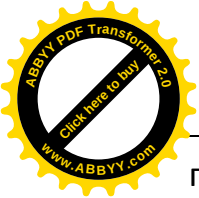
Проте, на думку М. Кнола, досліді педагога були правдивими тільки на папері [9]. Крім того, він підміняв навчальні плани, програми, цілі, які були у дітей у реальному житті, замість вивчення широкого спектра пізнавальних дисциплін. Навчання і виховання мало тренувати покірних слуг буржуазії, які тільки вміли поратися по сільському господарству [1, 227–228].

На підтримку нової педагогіки у 1928 р. з'являється праця Г. Ругга (1886–1960) та Е. Шумахер (1899–1935) «Школа, яку сконцентровано навколо дитини». Про це свідчить промовиста обкладинка з двома фото – нової педагогіки, яка пов'язана з груповою роботою й проектним навчанням, та старої педагогіки з предметним і фронтальним навчанням. Дослідники простиставляють класичний навчальний план проектам з різних сфер людського досвіду. Денну програму поділено відповідно до навчальних одиниць, а не до предметів й уроків. Наприклад, «Вивчення їжі – фрукти й овочі», «Вивчення грецького життя та побуту» та ін. Учні беруть участь у плануванні навчання, адже навчальний процес у цьому випадку зорієнтовано на артикульовані інтереси, де принципами відбору є власне учнівські інтереси, близькість до повсякденного життя та доцільність проектів [5, 26–28]. До речі, незважаючи на критику досліджень Г. Ругга та Е. Шумахер, усі сучасні іноземні підручники і книги, що покликані допомогти краще вивчити різні мови, теж змістовно поділено на навчані одиниці, так звані «юніти», «модулі», «проекти».

Однак Ю. Олькерс вважає, що тогочасний метод проектів руйнував міцну шкільну систему, при цьому не заміщуючи її рівноцінно, а тільки у певній площині – навколо розвитку окремої дитини. До того ж описані практичні спроби, що не мають незалежного оцінювання, у праці Е. Шумахер та Г. Ругга не дають емпіричних доказів превалювання нового над старим. Проте такі описи вражають й досі [5, 27–28].

Протягом 1920–1940-х років американський педагог Е. Паркхерст (1887–1973) керувала приватною школою «Долтон-скул», у якій успішно використовувала «Долтон-план» (відомий у вітчизняній педагогічній науці як «Дальтон-план». Уважаємо, що таке уточнення назви є важливим.). Попри те, що Е. Паркхерст називала себе послідовницею М. Монтесорі, ідеї методу проектів помітно відчутні в її діяльності.

Як справедливо зауважувала Е. Паркхерст у праці «Долтон-план» (1922): «На сьогодні відбувається колосальна трансформація самого поняття освіти. Якщо раніше учень йшов до школи отримати все те, що вона

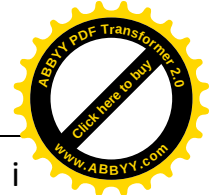
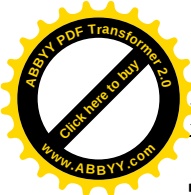
пропонує, то зараз він йде навчатися, щоб задовольнити свої потреби для самовдосконалення і розвитку. Він більше не хоче вивчати те, що викладає вчитель. Досвід дає найкращі уроки і є школою життя. Тож ми маємо дати можливість пересічній дитині не тільки розвивати свої інтелектуальні здібності, а й відчувати себе гідним членом суспільства (тут і надалі переклад наш. – А. К.)» [10, 3–5].

«Долтон-план» передбачав, що учень отримував завдання від учителя, самостійного його виконував і здавав учителеві. Учня надавалася свобода у виборі занять, черговості вивчення різних навчальних дисциплін, використанні свого вільного часу. Річний обсяг навчального матеріалу розбивався на місячні розділи, які, у свою чергу, ділилися на щоденні завдання. Учні працювали в окремих кабінетах-лабораторіях, де отримували консультації вчителя-спеціаліста з певного предмета. Використання проектів давало можливість пристосувати темп навчання до можливостей учнів, привчити їх до самостійності, розвивати ініціативу, почуття відповідальності, спонукати до творчих пошуків тощо [3, 43].

Порівнюючи «Долтон-план» із сучасною західноєвропейською освітою, зокрема з освітнім елементом – Болонською системою, слід зауважити, що ці два педагогічні явища схожі між собою, бо спрямовані на самостійне навчання, консультації викладачів, свободу вибора. Однак у контексті Болонського процесу все це перенесено у вищу школу. Тому, мабуть, все-таки західноєвропейські освітяни запозичили ідеї щодо Болонського процесу у Дж. Дьюї, В. Кілпатрика, Е. Паркхерст та ін.

Іншим послідовником методу проектів став К. Вошберн (1889–1968), розроблюючи «Віннетка-план», за яким кожен учень проходив курс навчання за індивідуальним навчальним планом власним темпом. Для цього застосовувалися детально опрацьовані друковані «робочі матеріали». Навчання було поєднане з практичною діяльністю. Навчальні дисципліни – інтегровані та пов'язані з лабораторними роботами. Роль учителя зводилася до нагляду за діяльністю учня [3, 42]. При цьому проекти застосовували для розвитку творчих потенціалів, талантів, здібностей учня. Як наслідок, «Віннетка-план» дістав всесвітнє визнання протягом 20–30 років минулого століття, а робочі матеріали, що пропонував К. Вошберн своїм учням, мають сучасну назву «робочі зошити» (work books) і є досить популярною формою закріплення і контролю знань.

У 40–50-х роках ХХ ст. у наукових колах було продовжено хвилю гострої критики щодо методу проектів у навчанні, запропонованого В. Кілпатриком. Так, Г. Вільсон заперечував, що метод проектів зайняв передові позиції й дістав повне обґрунтування у ручній праці й сільськогосподарських

дисциплінах, а Кілпатрикове бачення ситуації спричинило суцільний хаос і плутанину у викладанні. В. Бойд докоряв В. Кілпатрикові за його концепцію і хибність науково-термінологічного апарату. Дж. Дьюї продовжував переслідувати свого учня різкими нападками щодо того, що такий метод, залишаючи дитині право вибору в навчально-виховному процесі, був неможливим та від нього віяло варварством.

У поствоєнний період така постійна критика не могла не позначитися на моральному і фізичному здоров'ї В. Кілпатрика. Американський учений поступово відходив від науково-педагогічної діяльності, спостерігаючи за подальшою долею методу проектів у руках своїх колег. Про це свідчить лист до А. Флекснера від 25.01.1950 р. Оскільки зазначений фрагмент епістолярної спадщини американського педагога оприлюднив у зарубіжній педагогіці М. Кнолл у 2010 р., вважаємо за потрібне вперше навести у роботі наш переклад українською мовою, що допоможе краще зрозуміти Кілпатриківську педагогічну концепцію на тлі вітчизняної педагогіки.

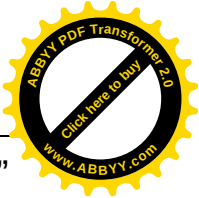
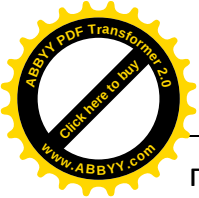
«25 січня 1950 р.

Шановний пане Флекснере!

Відповідаю на Ваше питання щодо походження та історії розвитку “методу проектів”. Я хотів би, щоб Ви побачили різницю між двома явищами, які завжди плутали. Це (1) педагогічний конструкт під назвою “метод проектів” та (2) освітня програма-концепція з такою ж назвою, якою я цікавився протягом свого життя і плекав як своє дитя. Ці двоє, (1) й (2), почали жити окремим життям та займатися різними справами. Згодом вони одружилися, але їх шлюб не був щасливим, і, як наслідок, дійшло до розлучення, але після того, як їх діти (мої онуки) народилися й зараз живуть в Індії, Єгипті, Канаді, країнах Скандинавії.

1. Термін “метод проектів” – явище, що ввійшло одночасно з різних сфер. Я не вигадував його. Я тільки бажав одружити його з моїм дитям (освітньою концепцією). Згодом я дізнався, що його вперше використав Девід Снедден (професор педагогіки Педагогічного коледжу протягом 1905–1909 рр., 1916–1935 рр., інспектор з освіти штату Массачусетс протягом 1941–1916 рр.). Не впевнений, але, наскільки я зрозумів план Снеддена, його застосовували для навчання сільськогосподарських дисциплін; він закликав сільську молодь створювати й виконувати фермерські проекти й разом з тим учитися у процесі їх виконання. Уважаю, що він не пов'язував проекти з певною теорією й не мав на меті перенести їх у звичайний навчально-виховний процес. А отже, він відкинув мої майбутні педагогічні ідеї.

Моє перше ознайомлення з терміном (я не чув про його використання Снедденом аж доки не відбулося “весілля” й сім'я не опинилася у скрутному

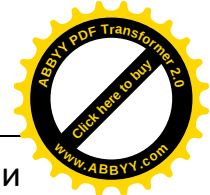
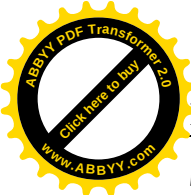

положенні) було після прочитання наукової розвідки про “метод проектів” професора К. Вудхула приблизно у 1914 р. Його ідея полягала в тому, що студенту-інженеру потрібно спроектувати та встановити, наприклад, дзвоник у двері. Знову ж таки мова не йшла про педагогічну теорію й не було передумов використовувати цю ідею за межами інженерії.

Приблизно у той самий час професор Педагогічного коледжу Френк Макмарей захищав метод проблем у викладанні, скажімо, географії. Його суть полягала у процесі створення проблеми (задачі), наприклад, «Як новий Панамський канал буде впливати на торгівлю Південної Америки?» та пошуку відповіді на неї у всіх доступних джерелах.

2. Моя власна педагогічна концепція. Протягом багатьох років я шукав способи, щоб поєднати інтерес, що виникає самостійно, та учнівські зусилля. Я дуже обмежено експериментував у цьому напрямі під час роботи у м. Блеклі (штат Джорджія) у 1892–1895 рр., у м. Саванна (штат Джорджія) у 1895–1896 рр., в м. Колумбус (штат Джорджія) у 1906–1907 рр. (у всіх зазначених містах були безкоштовні середні школи) і в моїх класах Мерсерівського університету у 1897–1906 рр. Я прочитав Герберта Спенсера про моральне виховання («природні покарання», дійсно спостерігаються виховні наслідки у поведінці), «Розмови з вчителями» Вільяма Джеймса (він наголошує на характері освіти та моральних наслідках-впливах певних дій на мислення), але найбільше працю Дж. Дьюї «Інтерес, що пов'язаний з бажанням» (пізніше це «Інтерес та зусилля»). З усього цього я побачив, що дія у всій своїй повноті включає інтерес, що є внутрішнім і початковим аспектом, та зусилля, що є зовнішнім і наслідковим аспектом. Зіставивши все це разом із законами навчання Торндайка, я прийшов до висновку про те, що найкращою одиницею шкільної праці є учнівська цілеспрямована діяльність, настільки щиросердечна, наскільки може бути; те, що робиться у процесі щиросердечної цілеспрямованої діяльності, можна, згідно з законом готовності, вправ та ефекту Торндайка, побачити у вигляді допомоги під час діяльності відповідно до мети (цілей учня); якщо дитина працює з інтересом та певною метою, то будуть виникати супутні думки і позитивні відчуття від того, що її цікавить, і негативні від того, що суперечить або перешкоджає. Ці супутні вивчення накопичуються у відносинах, концепціях, ідеалах, стандартах праці, принципах дії тощо, а отже, є, мабуть, найціннішими з усіх результативних знань.

Тримаючи усе це у полі зору, я почав шукати ім'я для дитяти. Я не міг прийняти “проблемний метод” Ф. Макмарея, тому він був пов'язаний тільки з інтелектуальною діяльністю й не відображав того, на мою думку, що містила моя концепція. Саме тоді термін К. Вудхула “метод проектів” і привернув

мою увагу. За словником, проект – це те, що передбачається розробити чи сплановано. Я вважав, що це дуже добре підходить до того, що я хотів. Тоді я і одружив мою концепцію з цим терміном. Редакція Часопису Педагогічного коледжу попросила мене написати статтю, яка б передавала мої педагогічні погляди. Я написав “Метод проектів, застосування цілеспрямованого акту в навчально-виховному процесі”. У статті я писав: “Виходячи з цієї цілеспрямованої дії, я користуюся терміном “проект”. Я ніколи не вигадував цей термін і не починав його першим використовувати у своїй освітній кар’єрі. Насправді я навіть і не знаю, як довго ним користуються. ...Усі, хто використовували термін до мене, – представляли його у технічному, частковому розумінні або були на шляху до того, що я удосконалив.

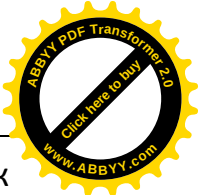
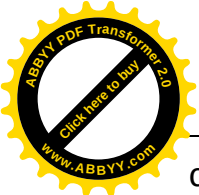
Після того, як моя концепція швидко поширилася (близько 50 000 або 60 000 копій статті у 1918 р. були передруковані та перекладені російською і німецькою мовами), одні почали протестувати, що я використовував термін “метод проектів” у своєму тлумаченні, а не у їх, що не я вигдав термін, а тому не мав права на нього. Інші ж продовжували далі працювати з цим терміном по-своєму. Деякі з них були хороші, хоча і різні, наприклад, “Проектний метод навчання” Дж. А. Стівенсона (Нью-Йорк, видавництво Macmillan, 1921), але деякі зовсім безглузді. Врешті я вирішив, що припустився помилки, одруживши свою концепцію з терміном, й перестав застосовувати термін, який був провокаційним та неоднозначним.

Сподіваюся, що я відповів на Ваші запитання. Я дав вичерпну відповідь більше, ніж це було необхідно. Адже згадав дратівливі 20-ті роки з неприємними обговореннями й відчув, що потрібно подати розлогу картину ситуації.

За кордоном у багатьох країнах термін “метод проектів” використовують, посилаючись на мою освітню концепцію в методологічному аспекті. Це почалося близько 1923 р. з одним із моїх місіонерських студентів в Індії, де він був популярним, і, я вважаю, врешті розчинився у праці І. Ганді “Базова освіта”, розкриваючи ідеї, що відповідали сучасним уявленням. У минулому році до школи Лінкольна прибуло двоє єгипетських студентів, щоб отримати все, що могли від “методу проектів” перед закриттям закладу. Вони були пов’язані зі школою “метод проектів” у Каїрі, за підтримки міністра освіти. Також я знаю, що термін “метод проектів” використовують у Канаді, посилаючись на мої освітні ідеї.

Будь ласка, вибачте, що я так довго відповідав на Ваші запитання. З повагою, В. Г. Кілпатрик (підпис)» [9].

Як бачимо з першоджерела, В. Кілпатрик не вважав себе основоположником методу проектів. Проте, вміло компілюючи давню і

сучасну йому науково-педагогічну спадщину, американський просвітник створив власну освітню концепцію, про яку заговорив увесь світ, викликаючи часом бурхливі диспути, різку та гостру критику, часом теплу підтримку з боку європейських колег. У такий спосіб було досягнуто головний життєвий проект В. Кілпатрика – бути всесвітньо відомим ученим, який, можливо, і не створив принципово нове в педагогічній науці, однак завдяки наполегливій, копіткій праці довів, що, маючи цілеспрямований щиросердечний намір, людина досягає своєї мети, загартовуючи при цьому силу волі, характер, розвиваючи свої вміння, здібності, таланти, працює на краще людства та є невід’ємною ланкою демократичного суспільства.

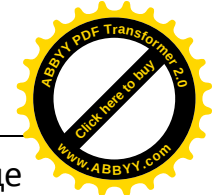
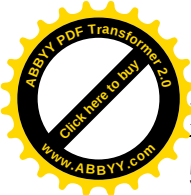
Наприкінці 50-х років XX ст. почалася друга хвиля експериментальних шкіл, у навчально-виховному процесі яких були елементи методу проектів. Однак В. Кілпатрик не брав участі у створенні подібних закладів, адже був уже достатньо морально виснажений через осуд з боку американської інтелектуальної еліти, яка, у свою чергу, трансформувала Кілпатриківську педагогічну концепцію, прикриваючись такими новими школами, як альтернативна школа, школа майбутнього тощо.

Висновки. Отже, В. Кілпатрик підсумував свій досвід попередніх років у праці «Основи методу» у 1925 р., де розширив поняття «метод проектів», виділив специфічні особливості своєї концепції та поставив дитину у центр навчально-виховного процесу, тим самим зумовили подальший розвиток педоцентризму.

Послідовник В. Кілпатрика сільський учитель Е. Коллінгз застосовував основні положення методу проектів під час написання дисертації, отримавши при цьому грандіозні результати. Однак, як потім виявилось, досвід Е. Коллінгза був правдивим тільки на папері. Г. Ругг та Е. Шумахер теж пропагували метод проектів, не маючи емпіричних доказів.

Із середини 20-х років XX ст. і до кінця 40-х років XX ст. спостерігався потужний сплеск появи шкіл нового типу, або експериментальних. Яскравими представниками, які водночас комбінували метод проектів зі своїми ідеями, були Е. Паркхерст та К. Воршберн, пропонуючи навчально-виховний процес у системі «Долтон-плану» та «Віннетки-плану».

40–50-ті роки XX ст. позначені жорсткими нападками на педагогічну концепцію В. Кілпатрика з боку його колег і вчителів-наставників, мотивуючи це тим, що жоден проект не може дати належних знань, потрібних для тогочасного суспільства. У зв’язку з цим В. Кілпатрик, прагнучи поставити всі крапки над «і», написав щиросердечного листа до А. Флекснера щодо своєї концепції і терміна «метод проектів». Кінець

50-х років XX ст. сприяє другій появі експериментальних шкіл, де застосовують компоненти освітньої концепції В. Кілпатрика.

Перспективи подальших наукових розвідок у вивченні досвіду застосування методу проектів, зокрема концепції В. Кілпатрика, з 60-х років XX ст. і до початку XXI ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаров Л. Н. Школа и педагогика США до Второй мировой войны. Исторический очерк / Л. Н. Гончаров. – М. : Педагогика, 1972. – 319 с.
2. Джурицкий А. Н. История образования и педагогической мысли / А. Н. Джурицкий. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 400 с.
3. Елькін М. В. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. до самост. вивч. дисципліни для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Елькін. – Мелітополь : Вид. б. ММД, 2009. – 204 с.
4. Коллингс Е. Опыт работы американской школы по методу проектов / Е. Коллингс. – М. : Новая Москва, 1926. – 288 с.
5. Олькерс Ю. История и польза метода проектов / Ю. Олькерс // Сборник научно-методических статей. – Минск : БГУ, 2008. – Вып. 6. – С. 16–38.
6. Пеньковских Е. А. Метод проектов в отечественной и зарубежной педагогической теории и практике / Е. А. Пеньковских // Вопросы образования. – 2010. – № 4. – С. 307–319.
7. Collings E. Psychology for teachers : purposive behavior / E. Collings, M. Wilson. – NY : C. Scribner's sons, 1930. – 473 p.
8. Kilpatrick W. H. The Project Method / W. H. Kilpatrick // Teachers College Record. – 1918. – № 19. – P. 319–334.
9. Knoll M. A Marriage on the Rocks: An Unknown Letter by William H. Kilpatrick About His Project Method [Електронний ресурс] / M. Knoll. – Режим доступу : <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED511129.pdf>.
10. Parkhurst H. Education on the Dalton Plan / H. Parkhurst. – NY : E. P. Dutton & Company, 1922. – 278 p.

РЕЗЮМЕ

А. К. Куличенко. Особенности использования и эволюция метода проектов в американской педагогике: 30-е годы XX в. – конец 50-х годов XX в.

В статье сосредоточено внимание на методе проектов в Соединенных Штатах Америки с 30-х годов XX в. по конец 50-х годов XX в. Описаны экспериментальные школы того времени, в учебно-воспитательном процессе которых есть компоненты проектной методики. Представлен перевод письма У. Килпатрика к А. Флекснеру, где американский ученый объясняет разницу между понятием «метод проектов» и собственной педагогической концепцией.

Ключевые слова: американская педагогика, обучение, проект, метод проектов, экспериментальные школы, Долтон-план, Виннетка-план, эпистолярное наследие, критика.

SUMMARY

A. Kulichenko Peculiarities of using and development of the project method in American Pedagogy: the 30s of the XXth cent. – the end of the 50s of the XXth cent.

The article deals with the project method in the United States of America from the 30s of the XXth cent. to the end of the 50s of the XXth cent. Besides, it describes experimental schools of those days, where there are components of project methodology in the educational process, and gives a translated letter from W. Kilpatrick to A. Flexner, where American scholar explains the difference between the concept of «project method» and his own teaching conception.

Key words: American education, teaching, project, project method, experimental schools, Dalton plan, Vinnetka plan, epistolary heritage, criticism.